

Број: **Ž-SA-06-920/17**

Datum: 03.10.2017.

Preporuka broj: P-**277**/17

Federacija Bosne i Hercegovine
Ministarstvo unutarnjih poslova:
Unsko-sanskog kantona,
Posavskog kantona,
Tuzlanskog kantona,
Zeničko-dobojskog kantona,
Bosansko-podrinjskog kantona,
Srednjobosanskog kantona,
Hercegovačko-neretvanskog kantona,
Zapadnohercegovačkog kantona,
Kanton Sarajevo i
Kantona 10

n/r ministra

PREPORUKA
U SVEZI ŽALBE F.A.

I. Uvod

Ombudsmanima za ljudska prava Bosne i Hercegovine sa žalbom se obratila se F.A. osoba¹ putem Sarajevskog otvorenog centra i predmet je registriran pod brojem Ž-SA-06-920/17.

Žalba je razmatrana u okvirima *Zakona o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine*² i *Zakona o zabrani diskriminacije*³.

II. Činjenično stanje

U žalbi izjavljenoj Ombudsmanima za ljudska prava Bosne i Hercegovine istaknuto je da se F.A. (transrodna osoba) dana 12.07.2017. godine obratila Ministarstvu unutarnjih poslova Tuzlanskog kantona s ciljem dobivanja informacije o proceduri promjene osobnog imena, odnosno usklađivanja imena s rodnim identitetom, te podnošenjem zahtjeva za isto.

¹ Identitet poznat Ombudsmanima za ljudska prava Bosne i Hercegovine, ali je u žalbi nije data suglasnost za otkrivanje istog.

² Zakon o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, "Službeni glasnik BiH" br: 19/02, 35/04 i 32/06

³ Zakon o zabrani diskriminacije, "Službeni glasnik BiH", broj 59/09; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije, "Službeni glasnik BiH", broj 66/16

Dalje se ističe da je F.A. bila u pratnji roditelja, kao i da je svjesna činjenice da nije u mogućnosti promijeniti matični broj i oznaku spola u ličnim dokumentima, obzirom da se, kao transrodna osoba još uvijek nalazi u procesu tranzicije, ali da po Zakonu o ličnom imenu Federacije Bosne i Hercegovine ima pravo zvati se kako želi. To je jasno istaknuto službenici Ministarstva unutrašnjih poslova, koja je prednje negirala i dala uputu da se sa Zahtjevom za promjenu ličnog imena obrati tek nakon što u potpunosti promijeni spol.

III. Relevantno zakonodavstvo

Ustav Bosne i Hercegovine⁴

Članak II stavak 1.

„Bosna i Hercegovina i oba entiteta će osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda“.

Članak II/4 (Nediskriminacija)

„Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.“

Zakon o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine⁵

Članak 1.

1. Ombudsmen za ljudska prava Bosne i Hercegovine je nezavisna institucija uspostavljena u cilju promovisanja dobre uprave i vladavine prava, zaštite prava i sloboda fizičkih i pravnih lica, kako je zajamčeno posebno Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim sporazumima koji se nalaze u dodatku tog Ustava.

Zakona o zabrani diskriminacije

Članak 2. (Diskriminacija)

(1) Diskriminacijom će se, u smislu ovog zakona, smatrati svako različito postupanje uključujući svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti utemeljeno na stvarnim ili pretpostavljenim osnovama prema bilo kojem licu ili grupi lica **i onima koji su s njima u rodbinskoj ili drugoj vezi** na osnovu njihove rase, boje kože, jezika, vjere, etničke pripadnosti, **invaliditet, starosna dob, nacionalnog ili socijalnog porijekla, veze s nacionalnom manjinom, političkog ili drugog uvjerenja, imovnog stanja, članstva u sindikatu ili drugom udruženju, obrazovanja, društvenog položaja i spola, seksualne orijentacije, rodnog identiteta, spolnih karakteristika**, kao i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojem licu onemogućiti ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi, prava i sloboda u svim oblastima života.

(2) Zabrana diskriminacije primjenjuje se na sve javne organe kao i na sva fizička ili pravna lica, i u javnom i u privatnom sektoru, u svim oblastima, a naročito: zaposlenja, članstva u profesionalnim organizacijama,

⁴ „Aneks IV Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini“

⁵ „Službeni glasnik BiH“ broj: 19/02, 35/04, 32/06

obrazovanja, obuke, stanovanja, zdravstva, socijalne zaštite, dobara i usluga namijenjenih javnosti i javnim mjestima, te obavljanja privrednih aktivnosti i javnih usluga.

Članak 3. (Oblici diskriminacije)

(1) *Neposredna diskriminacija je svako različito postupanje po osnovama određenim člankom 2. ovog zakona, odnosno svako djelovanje ili propuštanje djelovanja kada je neko lice ili grupa lica dovedena ili je bila ili bi mogla biti dovedena u nepovoljniji položaj za razliku od nekog drugog lica ili grupe lica u sličnim situacijama.*

(2) *Posredna diskriminacija podrazumijeva svaku situaciju u kojoj, naizgled neutralna odredba, kriterij ili praksa, ima ili bi imala učinak dovođenja nekog lica ili grupe lica u odnosu na osnove definirane u članku 2. stavku (1) ovog Zakona u nepovoljan ili manje povoljan položaj u odnosu na druga lica.*

Članak 7. (Centralna institucija za zaštitu od diskriminacije)

(1) *Centralna institucija nadležna za zaštitu od diskriminacije je Ombudsman za ljudska prava Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ombudsmen Bosne i Hercegovine).*

(2) *Ombudsman Bosne i Hercegovine postupa u skladu s ovim zakonom i Zakonom o ombudsmenu za ljudska prava BiH na način da u okviru svoje nadležnosti:*

a) zaprima pojedinačne i grupne žalbe u vezi s diskriminacijom;

b) fizičkim i pravnim licima koja su podnijela žalbu zbog diskriminacije daje potrebna obavještenja o njihovim pravima i obavezama, te mogućnostima sudske i druge zaštite;

c) povodom žalbe Ombudsman Bosne i Hercegovine može odlučiti da ne prihvati žalbu ili da pokrene postupak istraživanja u skladu s posebnim propisima;

d) predlaže pokretanje postupka medijacije u skladu s odredbama Zakona o medijaciji;

e) prikuplja i analizira statističke podatke o slučajevima diskriminacije;

f) podnosi godišnji, a prema potrebi i vanredne izvještaje o pojavama diskriminacije Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine, Narodnoj skupštini Republike Srpske i Skupštini Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine;

g) informira javnost o pojavama diskriminacije;

h) na vlastitu inicijativu, provodi istraživanja u oblasti diskriminacije;

i) daje mišljenja i preporuke s ciljem sprečavanja i suzbijanja diskriminacije, te predlaže odgovarajuća zakonska i druga rješenja nadležnim institucijama u Bosni i Hercegovini;

j) ima pravo da pokreće i učestvuje u postupku za zaštitu od diskriminacije za prekršaje propisane ovim zakonom;

k) prati zakonodavstvo i daje savjete zakonodavnim i izvršnim organima;

l) radi na promociji ovog zakona, informira javnost, podiže svijest, provodi kampanje i na druge načine aktivno promovira borbu protiv diskriminacije u svrhu njene prevencije;

m) unapređuje politike i prakse koje imaju za cilj da osiguraju jednako postupanje.

(3) *Ombudsman Bosne i Hercegovine pri izradi redovnih izvještaja, mišljenja i preporuka o pojavama diskriminacije saraduje s organizacijama civilnog društva koje se bave zaštitom i promoviranjem ljudskih prava i organizacijama koje se bave zaštitom prava grupa izloženih visokom riziku diskriminacije.*

(4) *Ombudsman Bosne i Hercegovine pruža pomoć licima ili grupama lica koja se obraćaju međunarodnim tijelima za zaštitu od diskriminacije u davanju uputstava, savjeta, konsultacija u toku postupka, prijedloga i preporuka.*

(5) *Institucija ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine će u svrhu ostvarivanja svoje nadležnosti uspostaviti poseban odjel koji bi isključivo razmatrao predmete navodne diskriminacije u pogledu postupanja javnih tijela na nivou države, entiteta, kantona i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, općinskih institucija i tijela, te pravnih lica s javnim ovlaštenjima, kao i postupanje svih pravnih i fizičkih lica, u svim oblastima života.*

U budžet Institucije ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine bit će uvrštena posebna budžetska stavka neophodna za funkcioniranje specijalnog odjela/specijalnih odjela za borbu protiv diskriminacije.

(6) Sve državne institucije, entitetske, kantonalne i tijela Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, općinske, institucije i pravna lica s javnim ovlaštenjima, te ostala pravna i fizička lica dužna su, na zahtjev Ombudsmana Bosne i Hercegovine, najkasnije u roku od 30 dana od dana zaprimanja zahtjeva, dostaviti tražene podatke i dokumente.

(7) Nadležne institucije u Bosni i Hercegovini obavezne su saradivati s Ombudsmanom Bosne i Hercegovine i davati pismeno odgovore i obavještenja u roku koji je Ombudsman Bosne i Hercegovine odredio i o efektu preporuka datih s ciljem otklanjanja diskriminacije.

Zakon o osobnom imenu Federacije Bosne i Hercegovine⁶

Članak 9.

Svaka osoba ima pravo promijeniti osobno ime, odnosno samo ime ili samo prezime osim u slučajevima za koje je drugačije određeno ovim zakonom.

Osoba može promijeniti osobno ime ili samo ime ili samo prezime nakon promjene porodičnog ili ličnog statusa (usvojenje, priznanje i utvrđivanje očinstva ili materinstva, sklapanje braka, prestanak braka – razvod ili poništenje braka, smrt bračnog partnera ili proglašenje bračnog partnera umrlim, promjena spola) ili na lični zahtjev.

Članak 14.

Zahtjev za promjenu osobnog imena mora sadržavati lično ime koje se traži.

Uz zahtjev za promjenu osobnog imena prilaže se:

1. Izvod iz matične knjige rođenih i Uvjerenje o državljanstvu za podnosioca zahtjeva;
2. izvodi iz matičnih knjiga u kojima je upisana činjenica čija je promjena predmet postupka;
3. fotokopija lične karte;
4. uvjerenje o mjestu prebivališta;
5. uvjerenje nadležnog suda da se protiv podnosioca zahtjeva ne vodi krivični postupak;
6. uvjerenje nadležnog poreskog organa da nema neizmirenih poreskih i carinskih obaveza.

Izuzetno, ako se u imenu i prezimenu u Izvodu iz matične knjige rođenih inozemnog organa ne nalaze slova koja postoje u službenim jezicima i pismima Federacije (ć, č, dž, š, ž i dr.), a stranka želi da se ime i prezime upiše prema pravilima našeg jezika i pisma - u tom slučaju podnosi se zahtjev za promjenu imena i prezimena prema pravilima našeg jezika i pisma uz koji se prilaže:

1. ovjerena izjava o promjeni ličnog imena prema pravilima službenog jezika ili pisma Federacije;
2. Izvod iz matične knjige rođenih i Uvjerenje o državljanstvu za podnosioca zahtjeva.

Članak 15.

O zahtjevu za promjenu ličnog imena rješava kantonalno ministarstvo unutarnjih poslova prema mjestu prebivališta podnosioca zahtjeva.

Zahtjev za promjenu ličnog imena može se podnijeti i putem punomoćnika.

⁶ Zakon o ličnom imenu Federacije Bosne i Hercegovine "Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 07/12

Ukoliko se zahtjev podnosi putem punomoćnika uz zahtjev se mora priložiti izjava podnosioca zahtjeva kojom se izjašnjava o imenu kojim se ubuduće u pravnom saobraćaju želi koristiti.

Izjava iz stavka 3. ovog člana mora biti ovjerena od ovlaštenog tijela.

O rješavanju zahtjeva iz stavka 1. ovog člana u vezi sa pitanjima koja nisu regulirana ovim zakonom primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 48/99).

IV. Stav Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine

Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine su nezavisni mehanizam zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda, uspostavljen s ciljem promoviranja dobre uprave i vladavine prava te zaštite osnovnih prava i sloboda svakog pojedinca (članak 1. Zakona o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine).

Zakonom o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini, institucija Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine je označena kao „centralna institucija za zaštitu od diskriminacije“, te je s tim u vezi, između ostalog, ovlaštena davati mišljenja i preporuke s ciljem sprečavanja i suzbijanja diskriminacije.

Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine po zaprimanju predmeta broj Ž-SA-06-920/17 nisu provodili istražni postupak, imajući u vidu da N.N. osoba nije formalno-pravno podnijela Zahtjev za promjenu osobnog imena. Bitno je napomenuti da cilj ove preporuke nije utvrđivanje diskriminacije u konkretnom slučaju, već davanje upute kantonalnim Ministarstvima unutarnjih poslova Federacije Bosne i Hercegovine, informiranje transrodnih osoba o njihovim pravima, te postupanje u cilju prevencije diskriminacije i diskriminatornog postupanja.

Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine ističu:

Usvajanjem izmjena i dopuna Zakona o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine na sjednici Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dana 14.07.2016. godine, unaprijeđen je zakonski okvir za zaštitu od diskriminacije.

Kroz ove izmjene zakona seksualna orijentacija i rodni identitet su terminološki ispravno imenovane kao osnove na kojima je zabranjena diskriminacija. Pored toga, kao zabranjeni osnov diskriminacije navedene su i “polne karakteristike”, čime Bosna i Hercegovina postaje prva država u jugoistočnoj Europi koja kroz svoj sveobuhvatni Zakon o zabrani diskriminacije predviđa i zaštitu interspolnih/intersex osoba od diskriminacije u svim oblastima života. Zakon konačno na pravi način reguliše zaštitu lezbejki, gejeva, biseksualnih, trans i interspolnih (LGBTI) osoba od diskriminacije.

U rujnu 2016. godine Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine objavili su Specijalno izvješće o pravima LGBT osoba u Bosni i Hercegovini⁷, a u Poglavlju VI obrađena je tema Identiteta i prava transrodnih i transeksualnih osoba.

Tom prilikom konstatovano je slijedeće:

„Identitet može biti definisan kao osobna karakteristika bilo kojeg pojedinca, a koju dijele članovi određene društvene grupe. Identitet predstavlja niz značenja koja individua pridaje određenim društvenim ulogama, a kao rezultat aktivnog odnosa individue i društva identitet se može višestruko ispoljavati. Osnovni identiteti se mogu podijeliti na: rodne, spolne, seksualne, jezičke, socijalne, dobne, etnonacionalne, klasne, ekonomske, religijske i rasne i, u novije doba, online identitete.

⁷ Specijalno izvješće o pravima LGBT osoba u Bosni i Hercegovini, http://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2016110413333704cro.pdf

Kada se razmatra pitanje identiteta LGBT osoba, odnosno pravo LGBT osoba na samoodređenje i samoopredjeljenje, prethodno je bitno razjasniti osnovne pojmove: spol, rod, interspolnost, transrodnost, rodni i seksualni identitet.

U akademskim krugovima podijeljena su mišljenja u kojoj mjeri i u kojim aspektima biološka pripadnost muškom ili ženskom spolu uvjetuje različitosti među individuama, kao i o društvenom značenju koje se pridaje pripadnosti jednom ili drugom spolu, te tako nastaju termini spol i rod koji se koriste za opisivanje ovih različitih fenomena. Uglavnom, kada se govori o muškarcima i ženama, misli se na njihovo biološko razlikovanje i pripadnost određenom spolu.

Spol je pojam koji je primarno povezan sa fizičkim atributima (hromozomi, nivo hormona, spoljašnja i unutrašnja anatomija) i odnosi se na klasifikaciju bioloških karakteristika shodno kojim na osnovu genitalija, reproduktivnih organa i funkcija postoji binarna podjela na muško i žensko.

Postoje društveno prihvatljivi standardi pripadnosti muškom ili ženskom rodu ovisno o tome ponaša li se neko u skladu s onim što se u određenom društvu ili kulturi smatra poželjnim ili očekivanim ponašanjem muškarca ili žene. Ove usvojene norme postaju za osobu smjernice za stvaranje slike o sebi, te tako dijelom određuju način na koji ona sebe doživljava i kako shodno tome treba da se ponaša.

Porijeklo pojma spola je dakle u biologiji, a pojma roda u procesu socijalizacije i odgoja.

Društveno prihvatljiva i zastupljena je binarna razlika, ali neki ljudi se rađaju "unutar dva suprotna spola", a stanje genitalnih, gonadnih ili hromozomskih karakteristika koje nisu ni potpuno muške, ni potpuno ženske, naziva se interseksualnost ili interspolnost. Interspolnost je dakle biološka nedefiniranost spola kao isključivo muškog ili ženskog. Interspolna osoba je osoba čiji se spol razvija van tipičnog razvoja spola kao izričito muškog ili ženskog.

Transrodnost je pojam koji se odnosi na spolne i/ili rodne identitete i njihova izražavanja koja prevazilaze, mijenjaju ili negiraju društveno prihvatljive norme i tradicionalno uslovljenu podjelu na muške i ženske uloge, odnosno društveno prihvaćene rodne i spolne uloge. Dakle, transrodne osobe se mogu identificirati kao muškarci, žene, nijedno, oboje ili nešto drugo, a taj identitet ne mora biti usklađen sa njihovim spolom. Transrodne osobe se ne identificiraju u potpunosti sa spolom dodijeljenim pri rođenju, a mogu se identificirati kao heteroseksulane, biseksualne i homoseksulane.

Transeksulana osoba je osoba koja ima želju i namjeru da promijeni svoj spol, kao i osoba koja je djelimično ili potpuno modifikovala fizička svojstva (i-ili hormonsne terapije i operacije), izražavajući svoj i rodni i -ili spolni identitet i osjećaj sebe.

Rodni identitet je individualno iskustvo u shvatanju sopstvenog spola, što može, a i ne mora odgovarati spolu dodijeljenom pri rođenju, a uključuje lični doživljaj tijela i drugih izražaja roda, tj. rodno izražavanje, kao što su odijevanje ili način govora i obraćanja.⁸

Nadalje u Poglavlju VI. Specijalnog izvješća o pravima LGBT osoba u Bosni i Hercegovini obrađena su pitanja medicinskih tretmana i troškova postupka promjene spola, pitanje promjene podataka o spolu i zakonom propisana mogućnost upisa promjene spola u matične knjige, kao i izmjena osobnih isprava u određenim administrativnim postupcima.

Prilikom izrade Specijalnog izvješća o pravima LGBT osoba u Bosni o Hercegovini, Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine nisu se bavili procedurama promjene osobnog imena, iz razloga, što je ta materija

⁸ "Specijalno izvješće o pravima LGBT osoba u Bosni i Hercegovini", Banja Luka, rujan 2016. godine, str. 54 i 55

jasno i na nedvosmislen način uređena Zakonom o osobnom imenu Federacije Bosne i Hercegovine, kojim je propisana mogućnost promjene osobnog imena, odnosno samo imena ili prezimena, a osobno ime se mijenja na zahtjev punoljetne osobe ili zakonskog zastupnika maloljetne osobe.

O rješavanju zahtjeva za promjenu osobnog imena, u svezi pitanja koja nisu regulirana Zakonom o osobnom imenu primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku⁹, a tijelo koje vodi postupak dužno je, sukladno načelima upravnog postupka i to: *supsidijarna primjena Zakona, zaštita prava građana i zaštita javnog interesa, zakonitosti, efikasnosti, ekonomičnosti...* pružiti građanima potrebnu pomoć, dati točnu informaciju te prilikom postupanja u upravnim stvarima dužna su te stvari rješavati temeljem zakona i drugih propisa.

Ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine ovom prilikom posebno napominju da Zakon o osobnom imenu Federacije Bosne i Hercegovine ne propisuje obvezu usklađivanja osobnog imena sa rodnim markerima u osobnim dokumentima, a lica koja podnose zahtjeve za promjenu osobnog imena nisu u obvezi obrazlagati razloge istog¹⁰.

Sve osobe, građani Bosne i Hercegovine imaju pravo:

- informirati se o proceduri promjene osobnog imena;
- o tome dobiti točnu informaciju;
- podnijeti zahtjev za promjenu osobnog imena;
- pod zakonom propisanim uvjetima, te ukoliko su priložili sve tražene dokumente i ispunjavaju uvjete, promijeniti osobno ime sukladno zakonima koji tretiraju pomenutu oblast.

Svako drugačije postupanje, isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti utemeljeno na stvarnim ili prepostavljenim osnovama prema bilo kojem licu ili grupi lica i onima koji su s njima u rodbinskoj ili drugoj vezi na osnovu njihove rase, boje kože, jezika, vjere, etničke pripadnosti, invaliditet, starosna dob, nacionalnog ili socijalnog porijekla, veze s nacionalnom manjinom, političkog ili drugog položaja i spola, imovnog stanja, članstva u sindikatu ili drugom udruženju, obrazovanja, društvenog položaja i spola, seksualne orijentacije, rodnog identiteta, spolnih karakteristika, kao i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojem licu onemogućiti ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi, prava i sloboda u svim oblastima života smatra se diskriminacijom, i zabranjeno je.

U Bosni i Hercegovini napravljen je pozitivan pomak na zaštiti prava transrodnih osoba, zabranom diskriminacije na osnovu rodnog identiteta u izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije i omogućavanjem transeksualnim osobama koje su promijenile spol da tu promjenu upišu u matične knjige i izmijene dokumente u skladu sa svojim novim spolom. Međutim, još uvijek je potrebno raditi na implementaciji Zakona o zabrani diskriminacije u praksi, podizanju svijesti i promociji prava transrodnih osoba.

Uzimajući u obzir naprijed navedeno, Ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine shodno odredbama članka 32. Zakona o Ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, donose slijedeću :

⁹Zakon o upravnom postupku, "Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 48/99.

¹⁰ Zakon o ličnom imenu Federacije Bosne i Hercegovine, član 9. glasi: "Svako lice ima pravo da promijeni lično ime, odnosno samo ime ili samo prezime osim u slučajevima za koje je drugačije određeno ovim zakonom. Lice može promijeniti lično ime ili samo ime ili samo prezime nakon promjene porodičnog ili ličnog statusa (usvojenje, priznanje i utvrđivanje očinstva ili materinstva, sklapanje braka, prestanak braka - razvod ili poništenje braka, smrt bračnog partnera ili proglašenje bračnog partnera umrlim, promjena spola) ili na lični zahtjev."

PREPORUKU
MINISTARSTVU UNUTARNJIH POSLOVA:

UNSKO-SANSKOG KANTONA, POSAVSKOG KANTONA, TUZLANSKOG KANTONA,
ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA, BOSANSKO-PODRINJSKOG KANTONA,
SREDNJOBOSANSKOG KANTONA, HERCEGOVAČKO-NERETVANSKOG KANTONA,
ZAPADNOHERCEGOVAČKOG KANTONA, KANTONA SARAJEVO I KANTONA 10

1. da odmah po prijemu ove preporuke sa sadržajem iste upoznaju referente koji postupaju po Zahtjevima za promjenu ličnog imena građana;
2. da odmah po prijemu preporuke obavijeste Ombudsmane BiH o načinu ispoštovanja iste.

Ombudsmani Bosne i Hercegovine:

Dr. Jasminka Džumhur

Nives Jukić

Dr. Ljubinko Mitrović

Dostaviti:

1x naslovu

1x Sarajevskom otvorenom centru

1x u spis